

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2021. április 22.*

„Előzetes döntéshozatal – 1346/2000/EK rendelet – Fizetéseképtelenségi eljárás – 4. cikk – A fizetéseképtelenségi eljárásra alkalmazandó jog – Az eljárás megindításának helye szerinti tagállam joga – 13. cikk – Az összes hitelező számára hátrányos jogügyletek – Kivétel – Feltételek – Az eljárás megindításának helye szerinti államtól különböző tagállam jogának hatálya alá tartozó jogügylet – E jog alapján meg nem támadható jogügylet – 593/2008/EK rendelet – A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jog – A 12. cikk (1) bekezdésének b) pontja – A szerződésre alkalmazandó jog hatálya – Az e szerződéssel létrehozott kötelezettségek teljesítése – Az eljárás megindításának helye szerinti államtól különböző tagállam jogának hatálya alá tartozó szerződés teljesítéseként eszközölt kifizetés – Harmadik személy általi teljesítés – E kifizetés visszatérítése iránt fizetéseképtelenségi eljárás keretében indított kereset – E kifizetésre alkalmazandó jog”

A C-73/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) a Bírósághoz 2020. február 13-án érkezett, 2020. január 23-i határozatával terjesztett elő a

ZM, az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH felszámolója

és

E. A. Frerichs

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, R. Silva de Lapuerta, a Bíróság elnökhelyettese (előadó), L. Bay Larsen, C. Toader és M. Safjan bírák,

főtanácsnok: M. G. Hogan,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– ZM, az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH felszámolója képviseletében J. Froehner Rechtsanwalt,

* Az eljárás nyelve: német.

- az E. A. Frerichs képviseletében J. van Zuethem advocaat,
- a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes, P. Barros da Costa, L. Medeiros és S. Duarte Afonso, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében M. Wilderspin és H. Leupold, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.) 13. cikkének és a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról („Róma I”) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2008. L 177., 6. o.; helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o.) 12. cikke (1) bekezdése b) pontjának értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a ZM, az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH felszámolója és E. A. Frerichs között, az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft által – E. A. Frerichs és az Oeltrans csoporthoz tartozó egyik társaság által kötött szerződés alapján – E. A. Frerichs részére teljesített kifizetés visszatérítése tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 1346/2000 rendelet

- 3 Az 1346/2000 rendeletet hatályon kívül helyezte a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 141., 19. o.; helyesbítés: HL 2016. L 349., 40. o.). Mindazonáltal az alapeljárás tényállásának időpontjában az 1346/2000 rendeletet kellett alkalmazni.
- 4 Az 1346/2000 rendelet (23) és (24) preambulumbekkezdése kimondja:
„(23) A hatálya alá tartozó ügyeknél a rendeletnek rögzítenie kell a jogszabályok kollíziójára vonatkozó egységes szabályokat, amelyek alkalmazási területükön a nemzetközi magánjog nemzeti szabályainak helyébe lépnek. Egyéb rendelkezés hiányában az eljárást megindító tagállam jogát kell alkalmazni (*lex concursus*). Ennek, a jogszabályok kollíziójára vonatkozó szabálynak mind a főeljárásokra, mind a helyi eljárásokra érvényesülnie kell; a *lex concursus* határozza meg a fizetéseképtelenségi eljárások minden – mind anyagi, mind eljárási – hatását az érintett személyekre és jogviszonyokra. Ez szabályozza a fizetéseképtelenségi eljárások összes megindítási, lefolytatási és befejezési feltételét.

(24) A fizetéseképtelenségi eljárás automatikus elismerése, amelyre általában az eljárást megindító állam jogszabályai alkalmazandók, összeütközésbe kerülhet azokkal a szabályokkal, amelyek alapján az ügyleteket bonyolítják más tagállamokban. A jogos elvárások védelme és az eljárást megindító tagállamtól eltérő más tagállamokban folyó ügyletek biztonsága érdekében rendelkezéseket kell hozni számos, az általános szabály alóli való kivételre.”

5 E rendeletnek „Az alkalmazandó jog” című 4. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Amennyiben e rendelet eltérően nem rendelkezik, a fizetéseképtelenségi eljárásra és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják (a továbbiakban: az eljárás megindításának helye szerinti állam).

(2) Az eljárást megindításának helye szerinti állam joga határozza meg az ilyen eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit. Különösen meg kell határozni [helyesen: E jog határozza meg különösen]:

[...]

m) a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályokat.”

6 E rendelet „Hátrányt okozó jogügyletek” című 13. cikkének szövege a következő:

„A 4. cikk (2) bekezdésének m) pontját nem kell alkalmazni [helyesen: m) pontja nem alkalmazható], ha az összes hitelező számára hátrányos jogügylet által előnyhöz jutó személy bizonyítja, hogy:

- az adott jogügyletre egy másik tagállam joga irányadó, mint ahol az eljárást megindították, és
- ez jog [helyesen: ez a jog] a vonatkozó esetben nem teszi lehetővé a jogügylet semmilyen megtámadását.”

A 593/2008 rendelet

7 Az 593/2008 rendelet (16) preambulumbekzdése szerint:

„E rendelet általános célja – vagyis a jog érvényesülésén alapuló európai térségbeli jogbiztonság megvalósításának elősegítése – érdekében a kollíziós szabályoknak nagymértékben kiszámíthatónak kell lenniük. A bíróságok számára azonban bizonyos mértékig fenn kell tartani a mérlegelési jogkört annak megállapítására, hogy a tényállás melyik joggal áll a legszorosabb kapcsolatban.”

8 E rendelet „A szerződésre alkalmazandó jog hatálya” című 12. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„Az e rendelet alapján a szerződésre alkalmazandó jog különösen az alábbiakra irányadó:

[...]

b) a szerződéssel létrehozott kötelezettségek teljesítése;

[...]”

A alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 9 Az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft és a Tankfracht GmbH németországi székhelyű társaságok. Az Oeltrans csoporthoz tartoztak.
- 10 A Hollandiában letelepedett E. A. Frerichs és a Tankfracht szerződést kötött egy belvízi hajóra, amelynek értelmében az utóbbi társaság 8259,30 euró összegű díjat volt köteles fizetni az előbbinek. A Tankfrachtot e szerződés teljesítéseként terhelő esedékes összeget az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft 2010. november 9-én kifizette E. A. Frerichs-nek.
- 11 2011. április 29-én az Amtsgericht Hamburg (hamburgi helyi bíróság, Németország) fizetéseképtelenségi eljárást indított az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft ellen. 2014. december 21-én az ezen eljárásban kezdetben eljáró felszámoló keresetet indított a hatáskörrel rendelkező bíróság előtt e 8259,30 euró összeg és az ahhoz kapcsolódó kamatok visszatérítése iránt, e társaság jogügyleteinek érvénytelensége címén. A keresetlevelet e bíróság mulasztása folytán csak 2016 decemberében kézbesítették E. A. Frerichs-nek. 2016. március 25. óta ZM a felszámoló az említett eljárásban.
- 12 A Landgericht (regionális bíróság, Németország), mivel úgy ítélte meg, hogy az alapeljárás tárgyát képező keresetre a német jog irányadó, helyt adott a felszámoló keresetének.
- 13 A fellebbviteli bíróság a Landgericht (regionális bíróság) határozatát megváltoztatta, és E. A. Frerichs elévülésre alapított kifogásának helyt adva a keresetet – szintén a német jog alapján – elutasította.
- 14 ZM az említett határozat helyreállítására irányuló felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország).
- 15 E bíróság szerint e felülvizsgálati kérelem elbírálása az 1346/2000 rendelet 13. cikkének és az 593/2008 rendelet 12. cikke (1) bekezdése b) pontjának értelmezésétől függ.
- 16 Az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdése második mondatának m) pontja értelmében ugyanis azon tagállam joga határozza meg többek között a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályokat, amelynek területén a fizetéseképtelenségi eljárást megindították. E bíróság megállapítja: minthogy az Oeltrans Befrachtungsgesellschafttal szembeni fizetéseképtelenségi eljárást Németországban indították, az E. A. Frerichs javára teljesített 8259,30 euró összegű kifizetés érvénytelenségének kérdését a német jog alapján kell vizsgálni, és e jog szerint a kérdést előterjesztő bíróság elé terjesztett kérelemnek helyt kell adni, mivel a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az alapügyben vitatott követelés – a fellebbviteli bíróság álláspontjával ellentétben – nem évült el.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor jelzi, hogy E. A. Frerichs az 1346/2000 rendelet 13. cikkének alkalmazhatóságára hivatkozott, azzal érvelve, hogy e kifizetést a holland jog alapján kell értékelni, és bizonyítékokkal szolgált annak alátámasztására, hogy e jog semmilyen módon nem teszi lehetővé az említett kifizetés megtámadását.
- 18 E tekintetben e bíróság álláspontja az, hogy a Tankfracht és E. A. Frerichs által kötött szerződésre, annak jogi minősítésétől függetlenül, a holland jog alkalmazandó.
- 19 Mindazonáltal az említett bíróság úgy véli, hogy az a kérdés, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkében foglalt első feltétel, amely szerint az érintett jogügyletre a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti tagállamtól különböző tagállam joga alkalmazandó, teljesül-e az előtte folyamatban lévő jogvitában, attól függ, hogy az 593/2008 rendelet 12. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján szintén a holland jog irányadó-e a harmadik személy – a jelen esetben az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft – által E. A. Frerichs e szerződésen alapuló követelésének teljesítése céljából eszközölt kifizetésre is.

- 20 E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni [az 1346/2000 rendelet] 13. cikkét és [az 593/2008 rendelet] 12. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy a szerződésre az utóbb említett rendelet szerint alkalmazandó jog arra a kifizetésre is irányadó, amelyet harmadik személy az egyik szerződő fél szerződéses fizetési kötelezettségének teljesítése céljából eszközöl?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 21 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét és az 593/2008 rendelet 12. cikke (1) bekezdésének b) pontját akként kell-e értelmezni, hogy a szerződésre az utóbbi rendelet alapján alkalmazandó jog a harmadik személy által valamely szerződő fél szerződéses fizetési kötelezettségének teljesítéseként eszközölt kifizetésre is irányadó, ha e kifizetést fizetéseképtelenségi eljárás keretében, az összes hitelező számára hátrányos jogügyletként vitatják.
- 22 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikke kivételt ír elő az e rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében foglalt általános szabály alól, amely szerint a fizetéseképtelenségi eljárás és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják (2015. április 16-i Lutz ítélet, C-557/13, EU:C:2015:227, 34. pont).
- 23 Ugyanakkor az említett rendelet 13. cikke értelmében e rendelet 4. cikke (2) bekezdésének m) pontja nem alkalmazható, ha az összes hitelező számára hátrányos jogügylet által előnyhöz jutó személy bizonyítja, hogy az adott jogügyletre egy másik tagállam joga irányadó, mint ahol az eljárást megindították, és ez a jog nem teszi lehetővé a jogügylet semmilyen megtámadását.
- 24 Amint arra az 1346/2000 rendelet (24) preambulumbekzdése emlékeztet, ezt a kivételt, amelynek célja a jogos elvárások védelme és a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának helyétől eltérő tagállamokban folyó ügyletek biztonsága, szigorúan kell értelmezni, és hatálya nem haladhatja meg az e célok eléréséhez szükséges mértéket (2015. október 15-i Nike European Operations Netherlands ítélet, C-310/14, EU:C:2015:690, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 25 Az 1346/2000 rendelet 13. cikke által követett célt illetően a Bíróság megállapította, hogy az az összes hitelező számára hátrányos jogügylet által előnyhöz jutó személy jogos bizalmának védelmére irányul annak előírásával, hogy e jogügyletre még a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően is az a jog irányadó, amelyik a jogügylet időpontjában az volt (2017. június 8-i Vinyls Italia ítélet, C-54/16, EU:C:2017:433, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 26 A Bíróság azt is kimondta, hogy az 1346/2000 rendelet 4. és 13. cikke *lex specialis*nek minősül az 593/2008 rendelethez képest, és e cikkeket az 1346/2000 rendelet által követett célkitűzések fényében kell értelmezni (2017. június 8-i Vinyls Italia ítélet, C-54/16, EU:C:2017:433, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 27 A jelen ügyben, mivel az alapügyben szóban forgó fizetéseképtelenségi eljárást Németországban indították meg, az ezen eljárásra és joghatásaira alkalmazandó jog az 1346/2000 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően a német jog.
- 28 Ebből, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság is rámutat, az következik, hogy e rendelet 4. cikke (2) bekezdése második mondatának m) pontja alapján – amely szerint az eljárás megindításának helye szerinti tagállam joga határozza meg többek között a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályokat – az Oeltrans Befrachtungsgesellschaft által E. A. Frerichs részére teljesített 8259,30 euró összegű kifizetés érvénytelenségének kérdését főszabály szerint a német jog alkalmazásával kell értékelni.

- 29 Ugyanakkor, mivel ezt a kifizetést a Tankfrachtot az E. A. Frerichs-szel kötött szerződés alapján terhelő szerződéses kötelezettség teljesítése céljából eszközölték, és mivel e szerződésre a holland jog alkalmazandó, e bíróság felveti a kérdést, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkének alkalmazásában e kifizetést e jog hatálya alá is tartozónak kell-e tekinteni.
- 30 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e rendelet (23) preambulumbekzdése szerint e rendeletnek egységes kollíziós szabályokat kell megállapítania, amelyek alkalmazási területükön a nemzetközi magánjog nemzeti szabályainak helyébe lépnek.
- 31 Egyébiránt meg kell állapítani, hogy az e rendelet 13. cikke által követett, a jelen ítélet 25. pontjában felidézett célkitűzéseknek megfelelően a szerződés teljesítéseként kifizetésben részesülő szerződő félnek arra kell számítania, hogy e kifizetésre is az e szerződésre alkalmazandó jog irányadó, mégpedig a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően is.
- 32 Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha e kifizetést nem e fél szerződéses partnere, hanem harmadik személy teljesíti, amennyiben e fél számára nyilvánvaló, hogy e kifizetéssel e harmadik személynek az e partnert terhelő szerződéses fizetési kötelezettséget áll szándékában teljesíteni. Így ebben az esetben a szóban forgó félnek arra is számítania kell, hogy e kifizetés az annak jogalapját képező szerződésre alkalmazandó jog hatálya alá tartozik, mégpedig a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően is.
- 33 Az olyan szerződő fél ugyanis, aki e szerződés teljesítéseként kifizetésben részesült – amelyet akár a szerződéses partnere, akár harmadik személy eszközölt –, ésszerűen nem köteles előre látni, hogy e szerződéses partnerrel vagy e harmadik személlyel szemben esetlegesen fizetéseképtelenségi eljárás indul, és hogy adott esetben mely tagállamban kerül sor arra.
- 34 Ezenkívül, amint arra írásbeli észrevételeiben a portugál kormány és az Európai Bizottság hivatkozott, az 1346/2000 rendelet 13. cikkének ezzel ellentétes értelmezése sértené e rendelkezés hatékony érvényesülését, és ellentétes lenne annak céljával, vagyis azzal, hogy lehetővé kell tenni az e rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében előírt általános szabálytól való eltérést többek között az összes hitelező számára hátrányos jogügyletek kedvezményezettjei jogos bizalmának védelme érdekében, mivel az ilyen értelmezésnek az lenne a következménye, hogy a harmadik személyek által eszközölt ilyen kifizetésekre mindig az eljárás megindításának helye szerinti tagállam joga lenne alkalmazandó.
- 35 Végeredményben az 593/2008 rendelet 12. cikke (1) bekezdése b) pontjának szövege alátámasztja azt az értelmezést, amely szerint az 1346/2000 rendelet 13. cikkének alkalmazásában valamely szerződéses kötelezettség szerződéses partner vagy harmadik személy általi teljesítésére irányadó jog nem más, mint az azon szerződésre alkalmazandó jog, amelyből e kötelezettség ered.
- 36 E rendelkezés ugyanis azt írja elő, hogy az 593/2008 rendelet alapján a szerződésre alkalmazandó jog irányadó többek között az e szerződéssel létrehozott kötelezettségek teljesítésére.
- 37 Az említett rendelkezés szövegéből tehát az következik, hogy a szerződéses fizetési kötelezettség teljesítését az e kötelezettség jogalapját képező szerződésre alkalmazandó jog szabályozza.
- 38 Egyébiránt, amint arra az 593/2008 rendelet (16) preambulumbekzdése emlékeztet, az e rendeletben előírt kollíziós szabályoknak e rendelet általános célja – vagyis a jog érvényesülésén alapuló európai térségbeli jogbiztonság megvalósításának elősegítése – érdekében nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük.
- 39 Márpedig meg kell állapítani, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkének olyan értelmezése, amely szerint a szerződésre alkalmazandó jog az e szerződésből eredő valamely kötelezettség szerződő fél vagy harmadik személy általi teljesítésére is irányadó, megfelel a jogbiztonság e céljának, mivel lehetővé teszi annak biztosítását, hogy e kötelezettség a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően is e jog hatálya alá tartozzon.

- 40 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét és az 593/2008 rendelet 12. cikke (1) bekezdésének b) pontját akként kell értelmezni, hogy a szerződésre az utóbbi rendelet alapján alkalmazandó jog a harmadik személy által valamely szerződő fél szerződéses fizetési kötelezettségének teljesítéseként eszközölt kifizetésre is irányadó, ha e kifizetést fizetésképtelenségi eljárás keretében, az összes hitelező számára hátrányos jogügyletként vitatják.

A költségekről

- 41 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet 13. cikkét és a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról („Róma I”) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 12. cikke (1) bekezdésének b) pontját akként kell értelmezni, hogy a szerződésre az utóbbi rendelet alapján alkalmazandó jog a harmadik személy által valamely szerződő fél szerződéses fizetési kötelezettségének teljesítéseként eszközölt kifizetésre is irányadó, ha e kifizetést fizetésképtelenségi eljárás keretében, az összes hitelező számára hátrányos jogügyletként vitatják.

Aláírások